

DET PRAKTISK - TEOLOGISKE SEMINAR
UNIVERSITETET I OSLO

ÅRSRAPPORT 2009

DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

INNHOOLD

1. MÅL, HOVEDUTFORDRINGER OG SATSINGSOMRÅDER.....	3
2. SEMINARETS INTERNE DRIFT OG ORGANISERING	4
2.1. Organisering og drift.	4
2.2. Kompetanse.	5
2.3. Kapasitet.	7
3. SEMINARETS PRAKTISK-TEOLOGISKE UTDANNING OG FAGLIGE VIRKSOMHET	8
3.1. Grunnutdanning: Utdanningstilbud, studenttilgang og gjennomstrømning	8
3.2. Etter- og videreutdanningsvirksomhet.....	9
3.3. Praksis.....	10
3.4. Tverrfaglig samarbeid/profesjonssamarbeid.....	10
3.5. Diverse annet arbeid	10
4. ANNET	11
4.1. Miljøarbeid	11
4.2. Likestilling.....	11
4.3. Etiske retningslinjer.....	11
4.4. Integrering/inkludering av personer med innvandrerbakgrunn	11
4.5. IA-avtalen	11
4.6. Anskaffelser.....	11
5. ØKONOMI 2009	12
6. STILLINGER	13
7. RISIKO.....	14

1. MÅL, HOVEDUTFORDRINGER OG SATSINGSOMRÅDER

Hovedmålet for Det praktisk-teologiske seminar er nedfelt i forskriften for virksomheten. Seminaret skal i første rekke gi kommende prester de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som kreves for å utøve prestedtjeneste i Den norske kirke. Dette skal skje i samarbeid med universitetssektoren, biskopene, de sentralkirkelige organer og andre institusjoner som driver praktisk-kirkelig utdanning. Dessuten skal seminaret drive forskning og faglig utviklingsarbeid.

Hovedutfordring: Rekruttering

Hovedutfordringen for seminaret for tida er knyttet til rekruttering. Seminaret arbeider intensivt med utvikling av oppfølging av studenter på profesjonsstudiet og intern rekruttering til dette. Seminaret arbeider også med rekruttering inn til studiet i samarbeid med Det teologiske fakultet.

PTS sin framtid

PTS har i 2009 fokusert på spørsmålet om organisatorisk plassering og ordning når statskirkeordningen endres. En representant for Kirkerådet orienterte om saken i undervisningen, og avdelingsdirektør Thom Rafoss informerte staben på stabsdag om arbeidet som foregår fram mot 2012 i departementet. Saken har også vært tatt opp ved flere anledninger med Det teologiske fakultet. Fakultetet har vedtatt å fremme forslag om at § 29 tas ut av Kirkeloven. Dette berører også PTS, spesielt gjennom profesjonsstudiet. For PTS er det viktig å sikre institusjonen en selvstendig faglig og kirkepolitisk rolle i tida utover 2013.

Studierevisjon

PTS ble i tildelingsbrevet i 2009 bedt om å vurdere ”den praktisk-teologiske grunnutdanningen i lys av målet om at kandidatene skal tilegne seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gir motivasjon og forutsetninger for prestedtjeneste i Den norske kirke”. I løpet av året er det i samarbeid med fakultetet arbeidet med en total gjennomgang og reform av studieprogrammet cand.theol. Et nytt studieprogram lanseres høsten 2010. I det nye programmet blir praktisk teologi nærmere integrert med teoretikum, fokuset på profesjonsdanning og identitetsbygging er sterkere og studentoppfølgingen tettere – blant annet gjennom langsgående studentgrupper. Programmet vil også benytte nye læringsformer. Omleggingen av studieprogrammet er dessuten ledd i rekrutteringsarbeidet som er intensivert også på andre måter. (Se punkt 2.1 og 3.1.)

Etter- og videreutdanning

Seminaret ble også bedt om å se på ”etter- og videreutdanningen i praktisk teologi i lys av forutsetningene om at seminaret skal innrette deler av sin fagutvikling mot trosopplæring og gudstjenesteliv”. Seminaret diskuterer sin rolle i EVU jevnlig i stabsdager og vil ta aktivt del i gjennomgangen og videreutviklingen av EVU-feltet for prester som skal gjennomføres av Kompetanserådet i 2010.

Seminaret avsluttet i 2009 er vellykket gudstjenestereformkurs støttet av Kompetanserådet. 18 deltakere fullførte. Det er planlagt et nytt kurs høsten 2010/våren 2011 i samarbeid med Liturgisk senter og Presteforeningen med oppstart høsten 2010. Seminaret har i tilknytning til dette prioritert en ansettelse på prosjektbasis innenfor liturgikkfeltet.

Når det gjelder trosopplæring har seminaret deltatt i forskning på dette feltet gjennom prosjektet Barnet som teolog I og II. Ny søknad planlegges i februar 2010. I 2009 har det også foregått planlegging av konfirmantkurs i samarbeid med Fagråd for kateketikk i Presteforeningen. Kurset skal ha oppstart våren 2011. PTS tydeliggjør også sitt ønske om å medvirke i kompetanseoppbyggingen i tilknytning til trosopplæringsprosjektet gjennom ansettelse av en høyskolelektor med ansvar for fagfeltet religionspedagogikk. Seminaret har ikke fått ekstra midler til dette, men prioriterer det innenfor rammene, i tillegg til å skaffe eksterne midler.

Forskningsprosjektet Sanselighet og transcendens

PTS administrerer og deltar faglig i det NFR-finansierte forskningsprosjektet ”Sanselighet og transcendens”. Prosjektet holder avslutningskonferanse høsten 2010.

2. SEMINARETS INTERNE DRIFT OG ORGANISERING

2.1. Organisering og drift.

Styrearbeid

De ble holdt fire styremøter i 2009. Arbeidet i styret har i 2009 vært preget av godt og konstruktivt samarbeid om seminarets samlede virksomhet. Revisjonen av profesjonsstudiet i teologi har vært årets viktigste drøftingssak. Tilsetning av ny lærer i homiletikk og utvidelse av stillingen som skal styrke rekrutteringsarbeidet til profesjonsstudiet, har stor betydning for seminarets framtidige profil.

PTS-styret har hatt følgende medlemmer og varamedlemmer i 2009:

<u>Medlemmer:</u>		<u>Varamedlemmer:</u>
Bispemøtet:	Solveig Fiske (nestleder)	Helga Byfuglien
Kirkerådet:	Mari Wirgenes	Vår 09: Espen Andreas Hasle Høst 09: Øyvind Meling
Kirkerådet:	Erling Pettersen	Vår 09: An-Magritt Granli Høst 09: Synnøve Hinnaland Stendal
Ansatt ved Det teologiske fakultet:	Trond Skard Dokka (leder)	Jone Salomonsen
Ansatt ved Det teologiske fakultet:	Aud V. Tønnessen	Hallgeir Elstad
Studenter TF:	Vår 09: Stine Walmsnæss Høst 09: Stina F. Thoresen	Vår 09: Stina F. Thoresen Høst 09: Katrine Lind-Solstad
Ansatte ved PTS:	Vår 09: Rolv Nøtvik Jacobsen, Høst 09: Marit Bunkholt	Vår 09: Elisabeth T. Johnsen Høst 09: Merete Thomassen
Studentene ved PTS (uten stemmerett):	Vår 09: Paul Aage Aasheim Høst 09: Caroline Johanne Hauglid-Formo	Ingen vara Ingen vara
KUN (uten stemmerett):	Stig Lægdene	Bernd Krupka

Stabsarbeid

Staben ved seminaret møtes ca. en gang ukentlig til stabsmøter for samtale om daglig drift. Lengre møter organiseres i form av stabsdager hvor en drøfter overordnede spørsmålsstillinger. I 2009 ble det avviklet tre slike samlinger. En av samlingene ble lagt til Budapest 14.-18. juni. Seminaret tilrettelegger også med jevne mellomrom 'faglige lunsjer' hvor en av de ansatte presenterer et mindre faglig prosjekt for sine kollegaer. I 2009 ble det holdt seks slike lunsjer, hvorav tre i forbindelse med stabsdager.

Administrasjon

PTS har en administrasjon som består av to personer; kontorsjef og førstekonsulent. Kontorsjefen har overordnet ansvar for plan-, rapport- og økonomiarbeidet i tillegg til å arbeide administrativt med undervisningen. Førstekonsulenten har ansvar for lønns- og regnskapsarbeidet, post og resepsjonstjenester. Det er tett kontakt, men ikke overlapping i arbeidsoppgaver og kompetanse. I løpet av året er det avklart med SSØ i Tromsø at avdelingen vil kunne yte bistand under eventuelt administrativt fravær på PTS.

Det er også arbeidet med en ønsket omlegging til elektronisk arkiv og saksbehandling. PTS har fått hjelp av arkivenheten i KKD i dette arbeidet. Det har imidlertid ikke lyktes å forhandle fram en tilslutning til Universitetet i Oslos elektroniske arkiv slik det ble forespeilet var mulig. Dette arbeidet fortsetter i 2010.

Samarbeid mellom PTS og TF

Ledelsen fra TF og PTS møtes et par ganger i semesteret for å drøfte aktuelle saker. Utdanningssaker behandles i Samarbeidsutvalget for utdanning, som ble opprettet høsten 2007.

Samarbeidet om rekrutteringsarbeidet ble i 2009 videreført og utvidet ved at den allerede tilsatte førstelektoren som har et særlig ansvar for integrasjonstiltak mellom de to institusjonene samt faglig-sosiale tiltak for profesjonsstudentene, fra 1. august ble tilsatt i full stilling. Ettersom lønnsmidlene finansieres via inntekter som

seminaret selv tilveiebringer, er tilsetningsforholdet begrenset til tre år (august 2008 til juli 2011). Denne ordningen er utilfredsstillende for så vel den ansatte som for seminaret.

I samarbeid med rekrutteringsansvarlig på TF, Mathias Eidberg, ble det høsten 2009 utarbeidet en plan for ekstern rekruttering. Denne innebærer blant annet en ny besøksordning der TF-studenter besøker ungdomsmiljøer i menigheter i Den norske kirke for å informere og rekruttere ungdom til studier ved TF og PTS. Parallelt har de faglig-sosiale tiltakene pågått for profesjonsstudentene, med særlig vekt på å fange opp de nye studentene og inkludere dem i studentmiljøet. Her kan registreres en økende oppslutning.

TEOL 2001 Ritualer og sakramenter, som er et fellesemne for seminaret og fakultetet, ble som planlagt gjennomført som ekskursjon til Roma våren 2009. Ekskursjonen, som til sammen hadde 19 studentdeltakere, ble oppfattet som vellykket både fra student- og lærerhold. Ut over det rent faglige utbyttet ble en minnet om hvor viktig denne typen tiltak er for samholdet i studentgruppen, for den faglige kontakt mellom lærere og studenter og for perspektivering på faglige spørsmål. Ekskursjonen kunne bare gjennomføres med vesentlig økonomisk tilskudd fra Sanselighetsprosjektet (NFR-finansiert).

Arbeidet med revisjon av profesjonsstudiet har pågått gjennom hele 2009. I denne type revisjoner er det mange ulike hensyn som skal ivaretas, og vitale, ofte konkurrerende hensyn stilles opp mot hverandre. I denne reformen styrkes den profesjonsrettede orienteringen både i faglig profilering og i valg av pedagogiske tilnærminger. Samtidig legger reformen til rette for utvidet samarbeid mellom PTS og TF. Arbeidet med revisjonen har blitt opplevd som positiv for alle impliserte parter. Struktur og overordnede målsettinger ble senhøstes vedtatt i begge institusjonenes styre. Detaljarbeidet med utforming av emnebeskrivelser og lignende vil bli gjennomført våren 2010 med sikte på iverksetting av ny studieordning fra høsten 2010.

PTS og fakultetet har gjennom året ført samtaler om PTS framtidige situasjon når kirkeordningen endres og hvordan samarbeid, spesielt om profesjonsstudiet skal legges til rette når § 29 eventuelt tas ut av Kirkeloven. (Se punkt 1 over.)

Oppgradert studentkantine ble tatt i bruk høsten 2009. Gjennom bidrag fra Studentsamskipnaden, UiO sentralt, TF og PTS har Domus theologica nå en kantine som framstår som et trivelig oppholdssted med utvidede serveringstilbud.

Samarbeid mellom PTS og KUN

Arbeidet med den faglige videreutviklingen av KUN med henblikk på å innfri kravene som stilles i ny "Forskrift om kvalifikasjonskrav for tilsetting som menighetsprest i Den norske kirke", ble videreført i 2009. KUN sendte søknad om godkjenning av studietilbudet til TF sommeren 2009. Denne søknaden ble sett i sammenheng med avtalen med UiT og IHR (Institutt for historie og religionsvitenskap) om tilrettelegging av et studium som sammen med KUNs tilbud kan godkjennes som tilsvarende cand.theol. Søknadene ble behandlet i dekanmøtet og på nasjonalt teologiledermøte før TFs styre i desember da en foreløpig godkjenning fram til 31.12.2012 av det samlede opplegget. Departementet ble i forkant av avsluttende styrebehandling ved TF orientert om utredningsarbeidet. Permanent godkjenning for KUNs utdanningstilbud forutsetter at KUN styrker deltidstilbudet for studieretning prest. Det forutsettes at dette skjer ut fra et selvstendig arbeid med egen fagutvikling. Vedrørende virksomheten ved KUN viser en til KUNs egen årsrapport som oversendes departementet sammen med rapporten fra PTS.

Samarbeid med/tjenester levert fra SSØ

Fra og med 1.7.2007 har PTS fått levert sine lønns- og regnskapstjenester fra SSØ. Samarbeid med SSØ-Tromsø er i all hovedsak godt, men noe personavhengig.

2.2 Kompetanse.

Seminaret har ansatte med primæransvar for alle de sentrale praktisk-teologiske fagfeltene – homiletikk, sjelesorg, pastorallære, liturgikk og religionspedagogikk. Det pågår fagutvikling innenfor alle fagområdene, og fire av seminarets ansatte har også i 2009 vært deltakere på fakultetets doktorgradsprogram.

De PTS-ansatte er motiverte og engasjerte i sitt arbeid, og deltar aktivt i omfattende møtevirksomhet i og utenfor institusjonen ut over den løpende undervisningen. De faglig ansatte er også aktive foredragsholdere i kirkeliv og faglige sammenhenger utenfor seminaret.

For stillingsutnyttelse og behov, se punkt 6 under.

Faglig arbeid for den enkelte i 2009

I årsmeldingen gis ingen detaljert oversikt over den enkelte ansattes aktiviteter. Faglig produksjon er presentert på praktikums hjemmeside, se <http://www.tf.uio.no/praktikum/oss/ansatte.html>. Noen hovedpunkter trekkes fram her:

Marit Bunkholt knytter mye av sitt faglige arbeid til arbeid med videreutdanning. I 2009 samarbeidet hun med en gruppe prester i tjeneste og faglig sekretær Valborg Orset Stene om utviklingen av et videreutdanningskurs i sjelesorg. Kurset fikk bevilgning fra Kompetanserådet, ble utlyst og 18 prester er påmeldt kurset som starter i april 2010. Videre arbeidet hun som faglig ansvarlig med planlegging og igangsetting av arbeidsveilederutdanning, i samarbeid med bl.a. Det teologiske fakultet og Fagråd for arbeidsveiledning i PF. Dette er en omfattende videreutdanning på 60 stp som går over tre år. Hun deltar også som faglig rådgiver i et utviklingsprosjekt i Oslo bispedømme som prøver ut kollegaveiledning i praksis. Prosjektet avsluttes mars 2010.

Rolv Nøtvik Jakobsen har i 2009 vært faglig ansvarlig for temauka "Himmel og jord skal brenne: Teologi i klimaforandringens tid" i februar. Boka om prekenbeskrivelse som er skrevet sammen med Gunnfrid Ljones Øierud, utkom på Høyskoleforlaget i høst. Jakobsen var homiletisk ansvarlig i Nytt norsk kirkeblad og leder av Nasjonalt fagråd for praktisk teologi fram til sommeren. Jakobsens åremål utløp 31. juli og han fratrådte stillingen fra denne dato. Han har høsten 2009 vært engasjert som timelærer i homiletikk.

Halvard Johannessen har anvendt to måneder av vårsemesteret og størstedelen av høstsemesteret til avhandlingsrelatert arbeid. Johannessen presenterte et vitenskapsteoretisk paper på konferansen Interdisciplinary Approaches to Spirituality på universitetet i Wien, 6.-9.juli. Videre var han på den internasjonale kongressen American Academy of Religion (AAR) i Montreal, hvor han deltok på sesjoner og foredrag med relevans for avhandlingsarbeidet og praktisk teologi. På TFs PhD-program tok han kurset The Long and Winding Road i januar, og i løpet av året hadde han fremlegg og var respondent på TFs stående framleggsseminar. Johannessen har i 2009 blitt ferdig med et utkast til avhandlingens teoridel, og han har for øvrig arbeidet med en artikkel om pastoral spiritualitet som han satser på å få publisert i løpet av 2010. I tillegg deltok han i planlegging og gjennomføring av etterutdanningskurset "Prest og teolog i praksis" (10 studiepoeng), og han bidro i arbeidet med PTS' høringsvar til gudstjenestereformen.

Elisabeth Tveito Johnsen har publisert en fagfelleurdert artikkel basert på sitt feltarbeid i to norske menigheter i 2008. Johnsen ble i løpet av 2009 tatt opp som Associate member av International Seminar on Religion and Values (ISREV). Hun har bidratt med foredrag for blant annet Kirkerådet og IKO. Johnsen hadde foreldrepermisjon fra mai 2009.

Gunnfrid Ljones Øierud var i fødselspermisjon til medio mai. Resten av året har for en stor del blitt brukt til arbeid med doktoravhandling i tillegg til undervisning. Boka «Prekenbeskrivelse. Forstå, formidle, forbedre, forkynne» (skrevet sammen med Rolv Nøtvik Jakobsen) kom ut på Høyskoleforlaget i september.

Geir Hellemo deltar i de faglige samlinger som Sanselighetsprosjektet gjennomfører. Her inngår workshops, ekskursjoner og forskningsseminarer. Som resultat av arbeidet innenfor prosjektet har han nå sendt et bokmanus til forlagsvurdering.

Merete Thomassen Merete Thomassen var i 2009 ansvarlig for liturgikkundervisningen både på avsluttende og integrert semester. Hun var medansvarlig for PTS' etterutdanningskurs "Gudstjenestereform i Den norske kirke". Det er gjort forarbeid til et nytt etterutdanningskurs i tilknytning til gudstjenestereformen, "Sakramenter og språk" i samarbeid med Liturgisk senter og PF. Høring i forbindelse med kirkens gudstjenestereform er også

gjennomført. Rekrutteringsdelen av stillingen ble utført ved å gjennomføre en rekke faglig-sosiale tiltak for profesjonsstudentene i tett samarbeid med programleder for profesjonsstudiet på TF. Det er også utarbeidet en plan for ekstern rekruttering i samarbeid med TF. Våren 2009 ble avbrutt et 3-måneders planlagt sykefravær pga. en operasjon.

PTS har etablert et samarbeid med et nordisk teologisk forskernettverk i regi av forskningsansvarlig for Kyrka og samhälle, docent Anne-Louise Eriksson i Svenska kyrkans forskningsavdeling. Her deltar Thomassen som en av fire aktører fra PTS.

Margunn Sandal har i 2009 arbeidet videre med doktorgradsarbeidet der hun ser på overskridende perspektiver i moderne arkitektur med utgangspunkt i Christian Norberg-Schulz' teorier. Dette er en del av forskningsprosjektet "Sanselighet og transcendens", støttet av Forskningsrådet. Hun har vært tilsatt i 70 % stilling ved PTS og 30 % på TF. Hun har, i tillegg til forskningen, hatt undervisning både på PTS og TF. På PTS har hun undervist i teologi og arkitektur. På TF har hun hatt ansvaret for et 10-poengs valgemne på masternivå med tittelen "Betongteologi". I tillegg har hun undervist i etikkdelen på Examen fakultatum. Fra 1. juli har hun vært sekretær for prosjektet "Sanselighet og transcendens". Første halvdel av 2009 var hun sekretær for faggruppe B ved TF. Hun sitter i TFs jubileumskomiteé. Sandal har også vært aktiv på formidlingssiden gjennom foredrag, framlegg og publikasjoner i ulike sammenhenger.

2.3 Kapasitet.

Seminaret har også i 2009 anvendt arbeidstidsregnskap for å utnytte de ansattes arbeidstid på målrettet vis og fordele oppgavene på en god måte mellom de ansatte.

Gunnfrid Øierud hadde barselspermisjon til og med 14. mai. Elisabeth Tveito Johnsen hadde barselspermisjon fra 9.5. Halvard Johannessen hadde forskningsfri høsten 2009. Det ble ikke ansatt ny homiletikklærer høsten 2009 etter at Rolv Nøtvik Jakobsen sluttet til sommeren. Jakobsen har imidlertid blitt innleid for å gi homiletikkundervisning til avsluttende praktikum i høstsemesteret. Ny homiletikkansvarlig var på plass per 1.1.2010.

Fra og med 1.8.2009 har Merete Thomassen hatt 100 % stilling med ansvar for liturgikkundervisning og samarbeid med fakultetet om profesjonsstudiet og rekruttering. Undervisningen i praktisk liturgikk er gitt av organist Henrik Ødegaard og stemmebruksundervisningen av logoped Hilde Guttormsen. Disse fikk åremåls deltidsstillinger (hhv 20 og 10 prosent) fra 1.8.2009. Avdelingsdirektør Thom Rafoss har på timebasis hatt ansvaret for kirkerettsundervisningen. Øvrig undervisning er dekket internt i staben samt ved enkelte innleide forelesere.

Et langsiktig rekrutteringsarbeid innenfor sjelesorgfaget ble initiert i 2009. Det resulterte i ansettelse av Valborg Orset Stene i en 25 % stilling i perioden 1.8.2009 til 31.12.2010. Stene arbeider som medarbeider i videreutdanningskurset i sjelesorg, som arrangeres i 2010, og med egen fagutvikling.

3. SEMINARETS PRAKTISK-TEOLOGISKE UTDANNING OG FAGLIGE VIRKSOMHET

3.1. Grunnutdanning: Utdanningstilbud, studenttilgang og gjennomstrømning

Utdanningstilbud

Seminaret tilbyr undervisning på avsluttende og integrert praktikum, og deltar sammen med Det teologiske fakultet i undervisningen på to bachelorkurs.

Bacheloremner gjennomført i 2009:

TEOL2001 Ritualer og sakramenter

Kristen gudstjenestefeiring er rituell praksis, med dåp og nattverd som to vesentlige handlinger. Emnet søker å kaste lys over disse handlingene og deres historie ut fra teologiske, ritualteoretiske og feministiske perspektiver. Ansvarlige for emnet våren 2009 var Geir Hellemo (PTS) og Svein Aage Christoffersen (TF). Emnet ble gjennomført som en ekskursjon til Roma, med for og etterarbeid. 19 studenter fullførte eksamen i emnet. Eksamen var lagt opp dels som gruppeeksamen, men det ble gitt individuelle karakterer.

TEOL2002 Kirkesyn og kirkekunnskap

Emnet gir innføring i sentrale spørsmål i læren om kirken med særlig henblikk på en evangelisk-luthersk tradisjon og drøfter sentrale trekk ved Den norske kirke i lys av dette. Emnet gir også innføring i Den norske kirkes organisering, styring og struktur med særlig henblikk på formell og uformell makt og beslutningsmyndighet. Kursopplegg og pensum ble revidert våren 2008. Pensum, og i noen grad emnebeskrivelsen, ble endret fra og med høsten 2008.

Ansvarlige for emnet høsten 2009 var Gunnfrid Ljones Øierud (PTS) og Trond Skard Dokka (TF). 11 studenter fullførte eksamen i emnet dette semesteret.

Emner på mastegradsnivå:

TEOL4501 Integrert praktikum

Integrert praktikum gir grunnleggende innføring i de tradisjonelle praktisk-teologiske disiplinene. I løpet av semesteret gjennomføres praksisperioder i henholdsvis menighet og på institusjon. Veiledet praksis i menighet, som i omfang tilsvarer fire studieuker, er langsgående gjennom semesteret og knyttes opp mot undervisningen ved seminaret. I tillegg kommer praksis ved institusjon på fire uker. Integrert praktikum gjennomføres for de fleste av studentene parallelt med fakultetets NT-undervisning. Gjennom en årrekke har en samordnet denne undervisningen med seminarets homiletikkundervisning. Våren 2009 ble det gjennomført en mindre revisjon av opplegget for integrert praktikum. Praksis og undervisning ble enda tettere koblet og undervisningen bolket i større grad enn tidligere. Etter studierevisjonen vil menighetspraksis bli lagt til 4. og institusjonspraksis til 9. semester. Til sammen fjorten studenter (seks menn og åtte kvinner) fullførte integrert praktikum i 2009.

TEOL4502 Avsluttende praktikum

Avsluttende praktikum omfatter alle de praktisk-teologiske fagemnene. Enheten inneholder normalt en ekskursjon, og har en 5 ukers praksisperiode. Praksisperioden, som inngår i opplegget for "Veien til prestatjeneste", er en betalt, selvstendig, veiledet vikartjeneste. Undervisningen er delvis gruppebasert, og praksiserfaringer benyttes i stor grad som utgangspunkt for den faglige refleksjon. Arbeidsformene er differensierte, og stiller store krav til aktiv medvirkning fra studentenes side. Ferdigheter i samarbeid og kommunikasjon tillegges vekt.

Våren 2009 gikk ekskursjonen til København. Studentene våren 2009 hadde praksis i følgende bispedømmer: Tunsberg, Oslo (2) Borg (3).

Høsten 2009 ble det arrangert ekskursjon til Nidaros bispedømme. Alle de tre studentene som gjennomførte stiftspraksis gjorde det i Hamar.

Studenttilgang og gjennomstrømning

Seks studenter startet og gjennomførte avsluttende praktikum våren 2009, tre kvinner og tre menn. Fire studenter, to kvinner og to menn startet avsluttende praktikum høsten 2009. 3 gjennomførte.

	2006		2007		2008		2009	
	menn	kvinner	menn	kvinner	menn	kvinner	menn	kvinner
Høst - Avsluttende	8	5	3	1	0	5	1	2
Vår - Avsluttende	1	3	5	3	4	3	3	3
Vår – Integrert	5	4	5	4	5	6	5	6
Høst – Integrert (utsatt)							1	2
TOTALT	14	12	13	8	9	9	10	13
		26		21		23		26

Profesjonsstudiet blir, som tidligere nevnt reformert. Høsten 2010 lanseres et nytt profesjonsstudium i teologi. Det betyr at emnesammensetningen blir annerledes enn den har vært til nå. Undervisningen PTS skal ta del i samles hovedsakelig i 4. semester (med menighetspraksis), 9. semester (med institusjonspraksis) og 12. semester. Det siste semesteret, avsluttende praktikum med stiftspraksis, blir ikke vesentlig endret.

3.2. Etter- og videreutdanningsvirksomhet

Videreutdanning

Gudstjenestereform i Den norske kirke

Kurset gikk over to semestre høsten 2008 og våren 2009 og ga 20 studiepoeng. Første samling ble holdt på Gran midt i oktober 2008 med 20 deltakere. Andre samling ble arrangert på samme sted 8.-13.3.2009 med 19 deltakere. Avsluttende eksamen ble arrangert i mai/juni 2009. 17 kandidater fullførte kurset våren 2009 og én høsten 2009.

Gud i storby

Kurset ble utlyst med søknadsfrist 15. mars. Første samling var planlagt høsten 2009. Kurset ble imidlertid avlyst fordi det ikke fikk tilstrekkelig antall søkere.

Halvard Johannessen fra PTS medvirket som bidragsyter til kurset *Prest og teolog i praksis* som Misjons-høgskolen hadde hovedansvaret for våren 2009.

PTS, ved Marit Bunkholt har også deltatt i planlegging og gjennomføring av *Arbeidsveilederutdanningen* som startet høsten 2009. Bunkholt er faglig ansvarlig for kurset.

Etterutdanning

Temaukene/etterutdanningskursene

er tredagerskurs rettet både mot studenter, prester og andre interesserte. De kan følges som seminar eller det leses pensum og skrives eksamen som gir 5 eller 10 studiepoengsutstilling alt etter omfang.

Temauka våren 2009 hadde tittelen: TFF4212 "Himmel og jord skal brenne? Teologi i klimaforandringens tid" går av stabelen i uke 6. Fire studenter leverte oppgave og fikk kurset godkjent som 10 studiepoeng.

Det ble ikke arrangert noen temauke høsten 2009.

Universitetspedagogisk kurs: Praksisnære arbeidsformer. PTS tilbyr universitetspedagogisk kurs i praksisnære arbeidsformer. Våren 2009 gjennomførte én person dette kurset.

3.3. Praksis

15 studenter på integrert gjennomførte menighetspraksis våren 2009. 11 fullførte institusjonspraksis våren 2009. Tre integrertstudenter fullførte institusjonspraksis høsten 2009. 6 studenter fullførte stiftspraksis våren 2009, og 3 gjorde det høsten 2009.

Seminaret opplevde at det var vanskelig å rekruttere menighetspraksisveiledere mot slutten av året, for veiledning våren 2010. Grunnen til dette synes i stor grad å være den dårlige økonomien og dermed presset arbeidssituasjon for prester i Oslo bispedømme.

3.4. Tverrfaglig samarbeid/profesjonssamarbeid

Seminaret har i 2009 videreutviklet samarbeidet innenfor VTP. Det ble oppnådd enighet om hvordan man skal håndtere studenters samlivsform i forholdet til stiftspraksis.

Seminaret har deltatt i Kompetanserådets arbeid. Marit Bunkholt har vært seminarets representant i rådet.

Seminaret, ved rektor, var meldt som deltaker i Kirkerådets samarbeidsorgan med utdanningsinstitusjonene. Organet har imidlertid ikke hatt møter i 2009.

Seminaret har deltatt i Nasjonalt fagråd for praktisk teologi med Halvard Johannessen som representant i fagrådet. Fagrådsmøtet ble arrangert av MHS våren 2009.

3.5 Diverse annet arbeid

Nytt norsk kirkeblad

Det er utgitt 8 nummer av Nytt norsk kirkeblad i 2009. Marit Bunkholt har vært redaktør og Rolv Nøtvik Jakobsen ansvarlig for det homiletiske arbeidet. Andreas Hilmo Grandy-Teig sluttet som redaksjonssekretær i begynnelsen av 2009 og Anne Katrine Westbye tok over sekretærarbeidet. Redaksjonen består for øvrig av frivillige, ulønnede medarbeidere. Bladet legges ut elektronisk på <http://www.tf.uio.no/praktikum/publikasjoner/nnk.html>. Abonnementstallet har holdt seg stabilt i 2009.

Norway House

Seminaret har sekretariatsfunksjonen for bruk av Norway House i Minnesota, hvor det disponeres 3 rom i et hus på Luther Seminary. Seminaret rapporterer til Kompetanserådet om bruken av huset. I 2009 har utnyttelsen av huset vært noe større enn de foregående årene.

Bruk i 2009: Av de 52 ukene i 2009 har det vært beboere på Norway House i 42 uker (26 uker i 2008). I uke 4-7, 10, 18-20, 33 og 52, brukte ingen huset. I perioden fra 22. mai til 21. desember ble huset bruk hele tida, bortsett fra ei uke drøy (9.-20. oktober). Av den totale kapasiteten ved Norway House (3 rom x 52 uker = 156) har 47,43 % vært utnyttet (74 uker). Utnyttelsen i 2008 var 37,25 % (55 uker), i 2007 30,4 % (47,5 uker), i 2006 41 % (64 uker) og i 2005 28,5 % (ca 44,5 uker). Det betyr at huset har blitt brukt mest i 2009 i denne femårsperioden. Norway House har hatt 29 besøkende i 2009 (14 menn, 8 kvinner, og 7 barn). I 2008 var det 28 besøkende, i 2007 26 besøkende og i 2006 og 2005 var det 14 gjester i huset.

Den 17. august hadde Rigmor Smith-Gahrsen, Geir Hellemo og Hans Arne Akerø fra PF møte med professor Gracia Grindal fra Luther College om samarbeidet. Etter møtet ble det gjort noen forbedringer i informasjonen som gis til de som skal bruke huset.

4. ANNET

4.1. Miljøarbeid

Seminaret forsøker å legge til rette for et miljøvennlig forbruksmønster. Styrepapirer sendes ut elektronisk. PTS prøver å redusere papirforbruket. I 2009 er det innkjøpt ny kopimaskin som printer tosidig, noe den gamle maskinen ikke kunne. PTS søker også å bruke tog framfor fly dersom det er mulig.

4.2. Likestilling

Likestilling er et sentralt anliggende i seminarets undervisning. Seminaret tilstreber lik kjønnsfordeling i stillinger ved seminaret. Kjønnsaspektet tillegges vekt ved alle nytilsetninger. Blant personalet som møter studentene i undervisning og veiledning er kjønnsfordelingen noenlunde lik. Kjønnsfordelingen blant de totale årsverkene ved PTS og KUN samlet for 2009 er 1/3 menn og 2/3 kvinner. Fordelingen er jevnere om man ser isolert på vitenskapelige stillinger. Ved representasjon i styrer og råd tilstrebes kjønnsmessig balanse. Seminaret er også opptatt av å sørge for at det er balanse i forholdet mellom kvinner og menn på ulike arrangementer som seminarer og kurs.

Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn forklares først og fremst ved at rektorstillingen ved PTS besettes av en mann med professorkompetanse og at administrasjon og stipendiater er kvinner.

Oversikten over ansatte ved seminaret mht kjønn ser ut som følger (time- og hjelpelærere er ikke tatt med):

	Totalt 2009		Lederstillinger*		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
PTS – tilsatte ved seminaret (årsverk)	6,39	2,66	1	1	5,39	1,66
KUN	2,70	2,00	0	1	2,70	1
TOTAL	9,09	4,66	1	2	8,09	2,66
Kjønnsfordeling i %	66,10	33,90	33,33	66,67	75,25	24,75
Gj.snitts årslønn, full stilling (i 1000 kr)	430	493	447	574	428	452

4.3. Etiske retningslinjer

Seminaret søker å drive sin virksomhet etisk forsvarlig. Vi er kjent med ”Etiske retningslinjer for statstjenesten” og formidler og kunnskap om disse videre til seminarets studenter.

4.4. Integrering/inkludering av personer med innvandrerbakgrunn

PTS (ekskludert KUN) har per 1.1.2010 ingen ansatte med utenlandsk bakgrunn. Seminaret har heller ingen planer om konkrete rekrutteringstiltak overfor personer med innvandrerbakgrunn.

4.5. IA-avtalen

PTS har i de siste årene fulgt seg til avtalen om inkluderende arbeidsliv og får relevant informasjon om IA-aktiviteter fra NAV Oslo. I 2009 er det arbeidet for å få til en formell avtale. Dette arbeidet fullføres i 2010. PTS har eget verneombud.

4.6. Anskaffelser

PTS kjenner til anskaffelsesregelverket og søker å følge det. Det er anskaffet kopimaskin og AV-utstyr til undervisningsrommet gjennom UiOs innkjøpsavtaler i 2009.

5. ØKONOMI 2009

Seminaret har i 2009 disponert kr. 11.230.000 under **kap. 0341 Post 01 Driftsutgifter**. Seminaret fikk et inntektskrav knyttet til virksomheten under **kap. 3341, post 01 Ymse inntekter** pålydende 1.386.000.

Opprinnelig tildeling under kap 0341 var i følge departementets tildelingsbrev av 19.11.08/21.05.09 på kr. 10.810.000. Med bakgrunn i overføring fra 2008, virkningen av lønnsforhandlingene samt inndekking av et prosjekt fra 2008 fikk seminaret den 24.09.09 tildelingen korrigert til 11.230.000.

Inntektskravet under kap. 3341, post 01 på kr. 1.386.000 ble ikke endret gjennom året. Seminaret ble gitt anledning til merforbruk på post 01 mot tilsvarende merinntekt på kap. 3341.

Ved begynnelsen av 2009 ble det satt opp årsbudsjett for PTS og KUN. Opprinnelig fordeling ga PTS en budsjetteringsramme på post 341 på kr 6.830.000 og et inntektskrav på 1.172.000. KUN fikk en budsjettramme på 3.990.000 og et inntektskrav på 214.000. Etter sist korrigerte tildeling fikk PTS en tildeling på 7.244.000,- og KUN 3.960.000. Inntektskravene for det to enhetene ble ikke endret.

I budsjettet for 2009 la PTS opp til et forbruk på 8.566.582 og en inntekt på 3.171.100. PTS-budsjettet ble ikke formelt revidert i løpet av året. I regnskapsrapporten til departementet per august 2009 ble beløpet for forventet inntekt imidlertid nedjustert. PTS' andel av forventet inntekt var da estimert til 2.398.606. KUN budsjetterte opprinnelig med et forbruk på 3.981.700 og en inntekt på 404.000. KUNs revidert budsjett for 2009 la opp til et forbruk på 4.202.000 og en inntekt på 430.000.

Resultatet for 2009 viser et samlet forbruk på kap 0341 post 01 på kr. 11.656.202,54 og inntekt under kap 3341, post 01 på kr 2.222.988,34. Inntektsbeløpet er ført under diverse inntekter 334101, refusjon av sykepenger og arbeidsgiveravgift (som var på 413.436,00, hvorav 353.357 hos PTS og 60.079 hos KUN) er ikke med her.

Det har vært et underforbruk ved Det praktisk-teologiske seminar og et underforbruk ved Kirkelig utdanningssenter i nord i 2009. Dette kommenteres nedenfor.

Av forbruket pr. 31.12.09 (11.656.202,54 inkl. aga) var kr. 4.829.967,03 lønn for PTS og 2.347.338,04 lønn for KUN. (Samlet kr. 7.177.305,07 inkl. aga.) Det ble benyttet kr. 2.825.755,96 på varer og tjenester ved PTS og kr.1.653.141,51. ved KUN. (Samlet kr. 4.478.889,47.)

Inntektene på kap. 3341 (ekskl. refusjon av sykepenger og arbeidsgiveravgift) var pr. 31.12.09 på kr. 2.222.98,34 hvorav kr. 1.903.047,37 er ført som inntekter ved PTS, og kr. 319.940,97 ved KUN.

Inntekter ved Det praktisk-teologiske seminar (til sammen 1.903.047,37), innbefatter innbetalinger til Nytt norsk kirkeblad (kr. 99.306,25), salg av skrifter (kr. 20.830), leieinntekter ifht opphold ved Norway House (kr. 12.000,-), tilskudd fra TF til felles stilling for Merete Thomassen (46.057,25), egeninnbetalinger og støtte fra Kompetanserådet ifbm etter- og videreutdanningskurs (kr. 395.350), studiepoengsmidler ifbm kurs gjennomført i 2007 (kr. 211.872), tilskudd til kapelldrif (kr. 4073), inntekter i forbindelse med det NFR finansierte prosjektet Sanselighet og transcendens (kr. 1.081.574,37) og diverse innbetalinger/refusjoner (kr. 31.984,50). Ved Kirkelig utdanningssenter i nord er inntektene offerinntekter (kr. 38.140,50), kontorutleie (kr. 30.000), årboksalg (kr. 7860), inntekter i forbindelse med jubileumsseminar (kr. 5.800), innbetaling fra interimskonto i fbm prosjekt 132 (kr. 218.076,47) og diverse innbetalinger/refusjoner (kr. 20.064).

Kassarapporten som er oversendt til SSØ 12. januar 2010, viser som anført over, at det totalt er benyttet kr. 11.656.202,54 (inkl. aga.) og at ymse inntekter i 2009 ekskl. refusjon av sykepenger er på kr.2.222.988,34. Seminaret samlet (KUN og PTS) kan dermed vise til et underforbruk på **kr. 410.785,-** (hvorav 319.324 hos

PTS og 91.461 hos KUN) som vi ber KKD om at blir overført til neste budsjettermin.

Det er ut over dette ikke registrert store uregelmessigheter i driften av Det praktisk-teologiske seminar eller Kirkelig utdanningscenter i nord pr. 31.12.09. Det er heller ikke registrert behov for ompostering av feilaktige posteringer ved utgangen av 2009, da nødvendige omposteringer er gjort fortløpende i løpet av året.

Regnskapet for Kap 0341 og Kap 3341 post 01 viser da som følger:

Tildelt bevilgning 2009 (opprinnelig)	kr.	10.810.000
+ overført på bakgrunn av regnskapsresultatene i 2008	kr.	162.562
+ utbetaling av prosjekt ved PTS	kr.	254.792
+ lønnskorrigerings (korrigert tildeling datert 24.09.09)	kr.	2.646
Totalt tildelt 2009 under Kap 0341 post 01	kr.	11.230.000
Inntektskrav 2009 under Kap 3341 post 01	kr.	-1.386.000
Regnskap 2009 under Kap 0341 post 01	kr.	11.656.203
Inntekter under Kap 3341 post 01	kr.	-2.222.988
Underforbruk	kr.	410.785

6. STILLINGER

Det vært benyttet følgende til avlønning (felles for Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningscenter i nord) (tall for 2008 i parentes):

Konto	Type stilling	2009	(2008)
03410111	Faste stillinger + vikarer	6.072.996,38	(5.563.579,63)
03410112	Ekstrahjelp*	735.934,12	(704.788,81)
03410118	Arbeidsgiveravgift	765.618,07	(744.669,21)

* Inkluderer timelærere/forelesninger, eksamen/sensur, praksisveiledning og ekstrahjelp.

I tillegg til dette betales enkelte timelærere og praksisveiledere under kjøp av tjenester.

Det ble i 2009 utført 13,75 årsverk ved Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningscenter i nord. 3 av disse årsverkene er administrative. 4,70 årsverk er knyttet til KUN og 9,05 til PTS. I tillegg til dette kommer også timelærere, praksisveiledere, og diverse ekstrahjelp.

Beregning av antall årsverk	2009		
	Total	Kvinner	Menn
PTS			
Marit Bunkholt	1,00	1,00	
Hilde Kulseth Guttormsen (10 % fom 1.8.)	0,041	0,041	
Geir Hellemo	1,00		1,00
Rolv Nøtvik Jakobsen (sluttet per 1.8.)	0,58		0,58
Halvard Johannessen	1,00		1,00
Elisabeth T. Johnsen (barselspermisjon fom 9.5.)	1,00	1,00	
Björg Michaelsen, ADM.	1,00	1,00	
Margunn Sandal (eksternt finansiert (NFR) 70 %)	0,70	0,70	
Rigmor Smith-Gahrson ADM	1,00	1,00	
Merete Thomassen (50 % stilling tom 1.8., 100 % etter det)	0,708	0,708	
Henrik Ødegaard (20 % fom 1.8.)	0,082		0,082
Gunnfrid L. Øierud (barselspermisjon tom 14.5., 80 % fom 14.9.)	0,942	0,942	

SUM PTS	9,05	6,39	2,66
---------	------	------	------

KUN	Total	Kvinner	Menn
Björg Abrahamsen ADM	1,00	1,00	
Jorunn Jernsletten	1,00	1,00	
Bernd Krupka	1,00		1,00
Stig Lægdene	1,00		1,00
Ragnhild Stauman 50 % tom 31.7., 100 % fom 1.8.	0,70	0,70	
SUM KUN	4,70	2,70	2,00

Det praktisk teologiske seminar i Oslo har i 2009 hatt følgende personale:

Hele stillinger:

- Marit Bunkholt, høgskolelektor, faglig ansvarlig for sjelsorg
- Geir Hellemo, rektor/professor
- Rolv Nøtvik Jakobsen, førsteamanuensis, sluttet 31.7.
- Halvard Johannessen, høgskolelektor, faglig ansvarlig for pastorallære, praksisleder, forskningspermisjon høsten
- Elisabeth Tveito Johnsen, høgskolelektor, faglig ansvarlig for religionspedagogikk, barselsperm fra 9.5.
- Björg Michaelsen, førstekonsulent
- Rigmor Smith-Gahrnsen, kontorsjef, praksisansvarlig på avsluttende
- Merete Thomassen, 50 % stilling liturgikk/samarbeid om profesjonsstudiet tom 31.7., 100 % fom 1.8
- Gunnfrid Ljones Øierud, PTS stipendiat med kommunikasjonsteoretisk analyse av gudstjenester som sitt hovedfelt i avhandlingsarbeidet, barselspermisjon til og med 14.5. og 80 % stilling fra og med 14.9.

Deltidsstillinger/timelærere:

- Hilde Guttormsen, logoped, timelærer i stemmebruk i vårsem. Ansatt i åremålsstilling 10 % fra 1.8.
- Kåre Nordstoga, organist/kantor, timelærer i praktisk liturgikk,
- Thom Magne Rafoss, avdelingsleder, timelærer i kirkerett
- Henrik Ødegaard, organist/kantor, timelærer i praktisk liturgikk i vårsemesteret. Ansatt i åremålsstilling 20 % fra 1.8.

Eksternt finansierte (uten stabsforpliktelser):

- Margunn Sandal, stipendiat med finansiering fra Forskningsrådet, knyttet til prosjektet *Sanselighet og transcendens*. 70 % stilling.

Seminaret har en fast gruppe prester som i nært samarbeid med praksisleder står for veiledertjenesten i menighet og institusjon. Alle timelærere og veiledere lønnes etter tariff som benyttes ved Universitetet i Oslo for tilsvarende virksomhet.

Følgende personer har vært tilsatt ved **Kirkelig utdanningscenter i nord** i 2009

- Björg Abrahamsen, førstekonsulent – administrativ stilling
- Jorunn Jernsletten, høgskolelektor, faglig ansvar for studieretning diakon.
- Bernd Krupka, førsteamanuensis, faglig ansvar for studieretning kateket
- Stig Lægdene, rektor
- Ragnhild Stauman, førsteamanuensis, faglig ansvar for studieretning kirkemusikk, 50 % stilling tom 31.7, 100 % stilling fom 1.8.

7. RISIKO

PTS er opptatt av å opprettholde og utvikle virksomheten for å oppnå så høy kvalitet og så god trivsel og effektivitet som mulig. Det arbeides kontinuerlig med dette i stabsmøter, stabsdager og individuelle samtaler.

Årsplanen for 2010 hadde imidlertid ikke skrevet inn konkrete målformuleringer og risikovurderinger. Under er det formulert mål og gjort risikovurderinger på noen sentrale felt for virksomheten. Vi henviser også til årsplan for 2010 hvor målformuleringer og risikovurderinger er gjennomført i noe større detalj.

Mål: Drive PTS som en effektiv og målrettet organisasjon.

Risiko: PTS er en liten virksomhet med få ansatte med sårbarhet overfor sykdom eller liknende i staben.

Tiltak: Tett samarbeid og fleksibilitet i staben. Gode rutiner for intern organisering og arbeid med samarbeidspartnere (som Teologisk fakultetet og Kompetanserådet).

Mål: Gjennomføre god grunn- og videreutdanning.

Risiko: For å gjennomføre både grunnutdanning og videreutdanning er manglende rekruttering den viktigste risikofaktoren.

Tiltak: Det arbeides med langsiktig rekruttering til profesjonsstudiet i teologi, inkludert problemstillinger rundt second career-studenter. Det arbeides også målrettet med å lage gode videreutdanningskurs og gjøre reklame for disse.

Mål: Høy kvalitet på forskning og annet faglig arbeid.

Risiko: Stort arbeidspress og manglende til tid forskning og annet faglig arbeid.

Tiltak: Bruk av arbeidstidsregnskap. Jevnlige samtaler om arbeidsfordeling og organisering av tid så det blir satt av tid til faglig arbeid. Mulighet for innleie av hjelp til undervisning om det trengs. Langsiktig rekrutteringsarbeid mht full dekning av de praktisk-teologiske fagfeltene i staben.

Mål: Sikker og effektiv økonomistyring og personalarbeid.

Risiko: PTS er sårbare for sykdom og lignende i administrasjonen.

Tiltak: SSØ har lovet støtte dersom PTS skulle oppleve sykdom hos førstekonsulenten. Arbeidsoppgavene dokumenteres skriftlig så det er lettere for andre å ta over. Til dels overlapp mellom oppgaver førstekonsulent og kontorsjef kan gjøre.

Risiko: Få mennesker som håndterer økonomi- og kontrollopgaver.

Tiltak: Høy etisk bevissthet og gjennomsiktige rutiner.